

Cykl lekcji powiązany z powieścią „Prawiek i inne czasy” O. Tokarczuk oraz instalacją artystyczną „Prawiek – mikrokosmos” znajdującą się na rynku w Legionowie.

Liczba jednostek lekcyjnych: 3 (suma: 135 minut)

Miejsce: Lekcje mogą odbywać się w terenie, tj. na rynku legionowskim, aby uczestnicy mieli stały dostęp do instalacji artystycznej lub w uzasadnionych przypadkach (np. trudności logistyczne lub ograniczenia związane z pandemią covid-19 w klasie przy użyciu pomocy multimedialnych takich jak zdjęcia, filmy itp.)

Adresat: Uczniowie klas 4-6 (treści można dostosowywać do stopnia zaawansowania oraz zainteresowań młodzieży)

Przedmiot: Język polski

Metody:

- a) Podawcza – fragment powieści O. Tokarczuk „Prawiek i inne czasy”
- b) Eksponująca – prezentacja instalacji artystycznej „Prawiek – mikrokosmos”
- c) Aktywizująca/praktyczna – praca w grupach zakończona prezentacją

Potrzebne sprzęty i pomoce dydaktyczne:

- a) Dla każdego dziecka: zeszyt, długopis, karta pracy z fragmentem powieści (załącznik nr 1),
- b) Na każdą grupę dzieci (3-6 osób): tablet/laptop z zainstalowaną grą The Sims 4¹

Lekcja 1

Temat: Jak patrzeć na świat, aby zauważyć go naprawdę?

Cel: poznać, omówić i opisać (scharakteryzować) świat miejscowości Prawiek na podstawie fragmentu powieści Olgi Tokarczuk oraz instalacji artystycznej „Prawiek – mikrokosmos”

Czynności:

1. Przywitanie z uczniami, sprawdzenie obecności. / 3 min.
2. Wprowadzenie tematu metodą dyskusji; pytania do uczniów:
  - co składa się na świat przedstawiony?
  - jakie światy przedstawione przypominasz sobie z dotychczas poznanych lektur?
  - który z tych światów przedstawionych jest Ci bliski, który z nich lubisz i dlaczego?
  - jak możemy podzielić światy przedstawione ze względu na podobieństwo do świata prawdziwego? (Pojęcia: fantastyczny, realistyczny, prawdopodobny; udowodnienie, że prawdopodobieństwo w literaturze oznaczać można w pewnym spektrum –

---

¹ W przypadku braku możliwości zorganizowania sprzętu, można posłużyć się wypracowanymi schematami służącymi do kreacji postaci; schematy mogą zawierać pytania o wiek, płeć, szczegóły wyglądu, cechy charakteru itp; schemat można stworzyć w formie elektronicznej np. za pomocą formularza Google.

podkreślenie istnienia takiej skali przyda się później przy omawianiu fragmentu powieści O. Tokarczuk)
/ 10 min.

3. Zadanie dla uczniów: podejście do makiety Prawieku lub przyjrzyjcie się jej zdjęciom² i wyobraźcie sobie, że to ona jest światem przedstawionym w jakiejś powieści lub opowiadaniu. Spróbujcie określić, co się Wam w tej pracy najbardziej podoba, a co mniej. Wypiszcie do zeszytów określenia, które pasują do tego świata (dla dzieci młodszych), lub stwórzcie krótki opis tej przestrzeni (dla dzieci starszych).

Czas na wykonanie zadania, następnie jego sprawdzenie i omówienie. / 12 min.

4. Rozdanie kart pracy (załącznik numer 1); podanie uczniom informacji, że instalacja artystyczna i fragment powieści przedstawiają to samo miejsce – Prawiek. Dzieci mają czas do końca lekcji (20 min.) na wykonanie kart pracy; nauczyciel zbiera je po lekcji i ocenia; omówienie odbędzie się na kolejnej jednostce lekcyjnej.

Lekcja 2

Temat: Wprowadzamy naszych bohaterów do świata Prawieku.

Cel: dzieci w grupach dokonują kreacji postaci

Czynności:

1. Wy tłumaczenie wcześniejszego tematu – na poprzedniej lekcji przyglądaliśmy się światu Prawieku, patrzyliśmy na niego poprzez słowo (powieść) i obserwowaliśmy czyjeś o nim wyobrażenie (makieta). Porównaliśmy instalację artystyczną do tego, jak sami oczyma fantazji widzimy ten świat. Dziś spróbujemy trochę w nim pożyć, poprzebywać i przeżyć jakieś przygody za pośrednictwem bohaterów, których sami stworzymy. / 5 min.
2. Przygotowanie do stworzenia postaci – podział dzieci na grupy (3-6 osób), rozdanie tabletek z grą The Sims 4 lub kart ze schematami pomocniczymi / 3 min.
3. Zadanie dzieci: stworzyć postać. Ma mieć określony wygląd, charakter, usposobienie, cele, marzenia, historię życiową. Należy podać dane osobowe (imię, nazwisko, wiek, stan cywilny, itd.) oraz „rys historyczny”, który przedstawi odbiorcy, kim ten bohater (lub ta bohaterka) jest, skąd pochodzi, jaką ma rodzinę, przyjaciół itp. Im bardziej szczegółowo, tym lepiej. Dzieci tworzą postacie w kreatorze The Sims 4 lub na schematach; jeśli mają dodatkowe pomysły, zapisują je na kartce lub w zeszycie. Po skończonej pracy następuje podsumowanie – bardzo istotne jest, by dzieci słuchały uważnie prezentacji swoich kolegów i koleżanek / do końca lekcji (37 min.)

Lekcja 3

Temat: Nasi bohaterowie przeżywają niezwykle przygody w świecie Prawieku.

---

² Zależnie, czy lekcja prowadzona jest w terenie, czy w szkole

Cel: tworzenie mikrofabułów z użyciem przestrzeni Prawieku opisanej w powieści i prezentowanej na makiecie

Czynności:

1. W tych samych grupach dzieci muszą wspólnie stworzyć i zapisać opowiadanie.
Warunki:
  - A. Opowiadanie rozgrywa się w przestrzeni Prawieku.
  - B. W opowiadaniu wspomniane są elementy użyte na makiecie lub wspomniane w powieści (np. rzeka Białka, młyn, Rzeka, góra Chrabąszczowa itp.)
  - C. W opowiadaniu występuje bohater stworzony przez grupę, a także co najmniej jeden bohater wykreowany przez inną grupę.
  - D. W opowiadaniu musi pojawić się jakieś niezwykle (fantastyczne, zadziwiające, nieprawdopodobne, magiczne albo cudowne) zdarzenie.
  - E. Zdarzenia powinny być ze sobą powiązane.
  - F. Opowiadanie powinno mieć tytuł, wstęp, rozwinięcie i zakończenie.
  - G. Tekst powinien zawierać co najmniej jeden dialog.

Dzieci na stworzenie opowiadania mają 35 minut. Pozostałe 10 minut przeznaczamy na przeczytanie i podsumowanie cyklu 3 lekcji. W razie potrzeby cykl może zostać wydłużony o jedną godzinę lekcyjną.

Bibliografia

1. „Prawiek i inne czasy” (fragment); [w:] „Myśli i słowa. Podręcznik klasa 8”, WSiP, Warszawa 2018, s. 27-29.
2. Instalacja artystyczna „Prawiek – mikrokosmos”, rynek w Legionowie

Autorka scenariusza: Karolina Wiekiera, nauczycielka języka polskiego w Akademii Dobrej Edukacji w Jabłonie